

BIBLIOTEKA NAUKOWA
LWOWSKIEGO PAŃSTWOWEGO UNIWERSYTETU IM. IWANA FRANKA

Biblioteka Naukowa Państwowego Uniwersytetu im. Iwana Franka we Lwowie ma swoją przeszłość 300-letnią historię. Od początku była związana z Uniwersytetem Lwowskim i dlatego jej dzieje należy przedstawić na tle dziejów tej Uczelni oraz w powiązaniu z wydarzeniami historycznymi, jakie miały wpływ zarówno na losy samej Biblioteki, jak też profil gromadzenia zbiorów.

W roku 1661 król Jan Kazimierz, Kolegium Jezuickiemu we Lwowie, posiadającemu wówczas dwa dobrze zorganizowane Wydziały: Teologiczny i Filozoficzny, nadał rangę akademii i tytuł Uniwersytetu. Wprawdzie praktycznie przemiana Kolegium w Uniwersytet nastąpiła kilkadziesiąt lat później, to jednak rok 1661 rozpoczyna historię Uniwersytetu Lwowskiego, zwanego Uniwersytetem Jana Kazimierza.

Pierwszy rozbiór Polski oraz kasata zakonu Jezuitów w 1773 roku dały początek nowej ery w życiu Uczelni. Rząd austriacki przejął dobrze postawioną i wyposażoną szkołę wyższą z gmachem, wszystkimi urządzeniami oraz cennymi zbiorami biblioteki.

Po kilkunastoletniej przerwie, Uniwersytet wznowił działalność jako świecki zakład naukowy. Biblioteka weszła w jego skład i znalazła pomieszczenie w budynku dawnej Akademii Jezuickiej. ówczesny księgozbiór Biblioteki składał się z księgozbioru dawnej Akademii oraz ze zbioru ksiąg pochodzących ze 147 skasowanych przez cesarza Józefa II klasztorów Galicji i Bukowiny; łącznie wynosił około 30 000 wol.

W tym czasie zbiory Biblioteki powiększył wydatnie księgozbiór N. Garellego - słynnego lekarza i bibliografa, prefekta nadwornej biblioteki wiedeńskiej. Liczył on 11 000 wol. dobrze dobranej literatury naukowej z różnych dziedzin wiedzy i był podstawą świeckiej biblioteki.

W tym okresie Uniwersytet posiadał cztery Wydziały: Teologiczny, Filozoficzny, Prawny i Medyczny, a językiem wykładowym był język łaciński, co określało Bibliotecę kierunek gromadzenia zbiorów.

Po śmierci Józefa II Uniwersytet ponownie przestał istnieć, a powtórny akt fundacji Uniwersytetu podpisał dopiero cesarz Franciszek I w Wiedniu w 1817 roku, z niemieckim językiem wykładowym.

W życiu Uczelni nastąpił okres walki o polskość Uniwersytetu, w której zasłynęli tacy ludzie jak Józef Maksymilian Ossoliński, Franciszek Stroński - profesor filozofii i późniejszy dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, Franciszek Smolka, Karol Szajnocha i inni.

Rewolucja 1848 r. znalazła we Lwowie oddźwięk w powstaniu. Studenci i pracownicy Uniwersytetu zbrojnie walczyli o prawo wykładania w języku polskim. Wojska austriackie krwawo rozprawiły się z powstańcami, a armaty generała Hammersteina skierowane zostały przede wszystkim na Uniwersytet, który uchodził za główną siedzibę ruchu rewolucyjnego. W nocy z 1/2 listopada w płomieniach stanął cały Uniwersytet wraz z Biblioteką. W tych krytycznych chwilach dyrektor Biblioteki prof. Franciszek Stroński zostawił na pastwę płomieni własne mieszkanie, w którym m.in. znajdował się rękopis i materiały do przygotowywanego przez długie lata dzieła, a sam ratował Bibliotekę, wyrzucając przez okna książki, akta i dyplomy. Padały one na ulicę, gdzie dosięgały je płomienie lub rozchwytywały obce ręce.

Przed zbombardowaniem Biblioteka posiadała ponad 50 000 wol., 2 230 rycin, 12 000 monet, 326 rękopisów oraz całe archiwum tynieckie, zawierające ok. 5 000 dokumentów. W czasie działań straciła 3/4 całego księgozbioru, pozostało ok. 13 000 wol.

Uratowane resztki przeniesiono do pomieszczeń klasztoru pojezuickiego, gdzie znalazł swoją siedzibę również Uniwersytet. Na uczelnię powrócił język niemiecki jako wykładowy. Ten fakt miał również wpływ na profil gromadzenia zbiorów; wyraźnie zarysowały się tendencje proniemieckie. Dopiero postanowienie cesarskie z roku 1871, usuwające wszelkie ograniczenia, spowodowało spolszczenie Uniwersytetu Lwowskiego.

Biblioteka spełniała wówczas również funkcję publicznej biblioteki i już od 1807 r. otrzymywała egzemplarz obowiązkowy z terenu Galicji. Do szybkiego wzrostu księgozbioru przyczyniły się dary w postaci dużych, cennych zbiorów pochodzących z prywatnych bibliotek profesorskich, bibliofilskich oraz magnackich /np. Lubomirskich, Dunin-Borkowskich i in./. W r. 1905 zbiory Biblioteki wynosiły przeszło 180 000 wol. W tym też roku otrzymała nowo wybudowany własny gmach. Odpowiadał on ówczesnym wymagom budownictwa bibliotecznego. Budynek posiadał 6 pięter magazynowych, kilka czytelni, odpowiednio wyposażone pomieszczenia do pracy. W tych latach liczba odwiedzin znacznie zwiększyła się i dochodziła do 200 osób dziennie.

W r. 1920 księgozbiór przekroczył 320 000 wol., w tym 222 inkunabuły, 1149 rękopisów, 297 dyplomów i akt, 508 medali, 11 178 monet. W zbiorze tym znalazło się wiele pozycji unikalnych, kilka iluminowanych mszałów pergaminowych z XVI - XVII w., piękny zestaw rękopisów ormiańskich zdobionych bogatymi rysunkami ornamentacyjnymi, kilkadziesiąt rękopisów starosłowiańskich z XVI - XVIII w. i in.

Od roku 1920 - Biblioteka Uniwersytecka jako naukowa - otrzymywała do roku 1939 egzemplarz obowiązkowy z terenu całej Polski.

W r. 1923 książę Adam Czartoryski ofiarował Bibliotece jako wieczysty depozyt cenny księgozbiór liczący 25 080 wol., po swoim bracie Witoldzie Czartoryskim. Książę Witold był zamiłowanym podróżnikiem, a przy tym wyjątkowym estetą i wielkim miłośnikiem książki. Stąd jego księgozbiór zgromadzony w Honfleur we Francji był umiejętnie skompletowany i opracowany przez bibliotekarza, posiadającego dobre w tym zakresie przygotowanie.

Wydawnictwa były przede wszystkim w języku polskim, francuskim, włoskim, hiszpańskim, arabskim, a także w kilkudziesięciu innych językach świata. Marzeniem Witolda Czartoryskiego było, żeby zebrany przez niego księgozbiór oddał kiedyś usługi społeczeństwu polskiemu. Życzenie to spełnił jego brat Adam, przekazując księgozbiór z Honfleur bibliotece polskiej. To, że trafił on właśnie do Biblioteki Lwowskiej było dużą zasługą prof. Józefa Kallenbacha, który dołożył do tego ogromnych starań.

Przedwojenne zbiory Biblioteki wzbogacił znacznie księgozbiór, nabyty od spadkobierców znanego bibliofila hr Józefa Koziębrodzkiego. Zawierał on kilkanaście rękopisów z XIV - XVI w., 90 inkunabułów, ok. 1 300 poloniców z XVI i XVII w. i ok. 5 000 druków nowszych.

Ostatni okres działalności Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego przed wybuchem II wojny światowej charakteryzował się następującymi danymi /rok 1938/39/:

Liczba pracowników	- 43
księgozbiór	- 440 000 wol. /druki zwarte i ciągle/
inkunabuły	- 325
rękopisy	- 1 550
autografy	- 3 500
dyplomy	- 226
zbiory grafiki	- 38 fol., 41 rycin

mapy	-	4 500
monety	-	11 180
medale	-	517
muzykalia	-	33

W czytelniach odnotowano ponad 32 000 odwiedzin rocznie i ok. 130 dniennie. W wypożyczalni liczba stałych czytelników sięgała 10 450, a liczba odwiedzin - ok. 24 000.

Roczny przyrost zbiorów wynosił:

ok. 5 - 6 tys. wol.	-	egzemplarz obowiązkowy
ok. 2 tys. wol.	-	dary
ok. 5 tys. wol.	-	kupno
ok. 1 tys. wol.	-	wymiana

Wśród dyrektorów - Polaków wymienić należy takie nazwiska, jak: Franciszek Stroński, W. Urbański, Bolesław Mańkowski, Ryszard Kotula.

O ile wśród druków zgromadzonych w końcu XVIII i przez XIX w. większość stanowiły druki niemieckie, o tyle druki zgromadzone w okresie międzywojennym były przede wszystkim w języku polskim. Do r. 1939 druków rosyjskich, a tym bardziej radzieckich, Biblioteka posiadała znikomą ilość.

x
x x

Wyzwolenie Zachodniej Ukrainy w r. 1939 i połączenie jej z Ukrainą Radziecką dało początek nowej erze w życiu Biblioteki. Zaczęto wprowadzać najnowsze metody i osiągnięcia bibliotekarstwa radzieckiego. Zmieniła się dykcja i polityka gromadzenia zbiorów. Masowo zaczęły napływać do Biblioteki wydawnictwa radzieckie.

W roku 1940 Biblioteka otrzymała niepełny egzemplarz obowiązkowy centralny oraz ukraiński, dostosowany do potrzeb Uniwersytetu. Otrzymała również zbiory po zlikwidowanych polskich katedrach i towarzystwach naukowych, które wyniosły ok. 100 000 wol.

W okresie okupacji Biblioteka poniosła duże straty. Częściowemu zniszczeniu uległ budynek i księgozbiór, a prócz tego Niemcy wywieźli ok. 40 000 najcenniejszych ksiąg oraz prawie wszystkie rękopisy i inkunabuły.

Po wojnie Biblioteka otrzymała dotacje na odbudowę i przywrócenie jej do normalnego funkcjonowania.

Zarządzeniem Rady Ministrów ZSRR została podniesiona do rangi biblioteki naukowej II stopnia.

Od r. 1945 do r. 1948 Biblioteka otrzymywała pełny, bezpłatny egzemplarz obowiązkowy wydawnictw radzieckich, w tym również z okresu wojny /1941 - 1945/. Następnie zaczęła otrzymywać częściowy i płatny egzemplarz obowiązkowy, w tym druki radzieckie i ukraińskie dostosowane do profilu Uczelni. Jeżeli chodzi o kupno, starano się nie dublować tych pozycji, które znajdowały się w bibliotekach zakładowych.

W r. 1955 zbiory Biblioteki osiągnęły milion tomów. Biorąc pod uwagę r. 1945, kiedy zbiory biblioteczne wynosiły 440 000 tomów, przyrost w ciągu ostatnich 10 lat był większy niż w ciągu poprzednich 280 lat jej istnienia.

Księgozbiór

Aktualne zbiory Biblioteki wynoszące ponad 2 300 000 wol., dzielą się na:

- I. Księgozbiór fundamentalny /podstawowy/.
- II. Księgozbiór rezerwy i wymienny.

1. W fundamentalnym księgozbiorze Biblioteki wyróżnia się:

- 1/ wydawnictwa radzieckie,
- 2/ wydawnictwa zagraniczne,
- 3/ rękopisy, starodruki i wydawnictwa unikalne.

1/ Wydawnictwa radzieckie

Księgozbiór ten obejmuje wydawnictwa radzieckie w języku rosyjskim i ukraińskim, wydawane przeważnie od 1940 r. Przekroczył on milion tomów, w tym również wydawnictwa ciągłe oraz kilkadziesiąt tysięcy dysertacji i prac dyplomowych wykonanych na Uniwersytecie Lwowskim lub na innej uczelni Związku Radzieckiego, o ile dotyczą Ukrainy.

Rocznie przybywa do Biblioteki ok. 60 - 70 tys. druków radzieckich.

2/ Wydawnictwa zagraniczne

Do roku 1939 zgromadzono ok. 400 000 wol. druków zwartych i wydawnictw ciągłych w 40 językach, wśród których wyróżniał się język łaciński, niemiecki i polski.

Księgozbiór ten zawiera komplety czasopism XIX i XX - wiecznych, monografie z różnych dziedzin wiedzy, dużą ilość druków polskich z historii, literatury i kultury narodu polskiego.

Dział uabytków zagranicznych jest systematycznie powiększany przez kupno, prenumeratę i wymianę literatury naukowej z państwami socjalistycznymi i innymi. Biblioteka otrzymuje ponad 600 tytułów czasopism zagranicznych naukowych i społeczno-politycznych oraz kilkadziesiąt tytułów w postaci fotoreprodukcji, które wykonuje Instytut Informacji Naukowej Akademii Nauk ZSRR.

3/ Rękopisy, starodruki i wydawnictwa unikalne

Biblioteka posiada ok. 1 000 rękopisów i dokumentów. Wśród nich rękopiśmienne księgi XII-XVI - wieczne, bogato ilustrowane. Wymienić tu również należy zbiór dokumentów źródłowych z terenu Galicji z okresu zaboru austriackiego, np. jedyny pełny komplet protokółów z posiedzeń Parlamentu austriackiego oraz z sejmów narodowych Polski i Austrii. Na uwagę zasługuje też cenny zbiór rękopisów z pierwszej połowy XIX w., pochodzący z archiwum polskiej cenzury oraz dokumenty z okresu I wojny światowej i Wielkiej Rewolucji Październikowej.

Księgozbiór starodruków wynosi ok. 2 500 wol., w tym 48 ankunabułów. Przeważają druki łacińskie i greckie XVI-XVII-wieczne. Wymienić tu należy: "Gramatykę grecko-słowiańską" /1591/, Mikołaja Kopernika "De revolutionibus orbium coelestium" /Norymberga 1543/ - ze skreśleniami cenzury, "Biblię Ostrogską" /1581/ oraz wiele cennych druków pochodzących z następujących oficyn: Piotra Schöffera /Moguncja XV w./, Aldusa Manutiusa /Wenecja XV/XVI w./, Krzysztofa Plantyna /Antwerpia XVI w./, Elziewierów /Amsterdam, Lejda XVII w./, Iwana Fiedorowa /Lwów XVI w./ i innych. W księgozbiórze starodruków znajdują się również wczesne druki pochodzące z polskich oficyn, m.in. komplet "Merkurjusza Polskiego" z 1661 r. /Kraków - Warszawa/.

Z późniejszych cennych druków na uwagę zasługuje duży zbiór pierwszych wydań literatury z zakresu marksizmu - leninizmu, w tym Karola Marksa "Kapitał" /Hamburg 1867-1894/ oraz wiele prac W.I. Lenina.

II. Księgozbiór rezerwowy i wymienny składa się z nieaktualnych dubletów oraz druków zbędnych, nie odpowiadających profilowi Uniwersytetu i aktualnej polityce państwa.

Struktura organizacyjna oraz personel Biblioteki

Na czele Biblioteki Naukowej stoi 2-osobowa Dyrekcja współdziałająca z Radą Biblioteczną. Członkowie Rady są powoływani przez Rektora i reprezentują grono pracowników nauki, organizację komsomolską oraz studenckie towarzystwa naukowe. Rada Biblioteczna ma wgląd w przebieg realizacji rocznych planów Biblioteki, decyduje o profilu gromadzenia zbiorów, formie pracy naukowo-bibliograficznej oraz metodach obsługi czytelników; koordynuje pracę Biblioteki z programem naukowo-dydaktycznym poszczególnych Wydziałów Uniwersytetu.

Każdego roku Biblioteka urządza spotkanie z czytelnikami, na którym omawiana jest działalność Biblioteki. Konferencje te znacznie pomagają w poprawie wyników pracy oraz wytyczają nowe zadania przed pracownikami.

Personel Biblioteki liczy obecnie 104 pracowników, w tym 91 - służby bibliotecznej /większość po studiach bibliotekarskich/ i 13 - personelu pomocniczego.

Dyrekcja Biblioteki Naukowej	- 2 osoby
Dyrekcja Biblioteki Studenckiej	- 1 osoba
Oddział Gromadzenia	- 11 osób
Oddział Opracowania łącznie z katalogami	- 17 "
Oddział Magazynów	- 8 "
Oddział Udostępniania	- 29 "
Oddział Bibliograficzny	- 10 "
Oddział Naukowo - Metodyczny	- 2 osoby
Oddział Rękopisów i Starodruków	- 1 osoba
Oddział Wymiany i Bezerwy	- 7 osób
Biblioteka Wydziału Ekonomicznego	- 2 osoby
Biblioteka Wydziału Chemii	- 1 osoba
Administracja, księgowość, pracownicy techniczni i obsługi	- 13 osób

Gromadzenie zbiorów

Źródła nabytków Biblioteki to: egzemplarz obowiązkowy, prenumerata, kupno i wymiana.

1/ Egzemplarz obowiązkowy. Biblioteka otrzymuje:

a/ centralny egzemplarz obowiązkowy przysyłany przez Centralny Ośrodek Bibliotek Naukowych w Moskwie. Jest on płatny i częściowy. Zawiera

tylko te wydawnictwa radzieckie, które odpowiadają kierunkom studiów na Uniwersytecie i wydawane są w języku rosyjskim oraz wybitne dzieła z historii sztuki i literatury;

- b/ obowiązkowy egzemplarz Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, zawierający wydawnictwa z terytorium całej Ukrainy, również w wyborze dostosowanym do profilu Uczelni i płatny;
- c/ egzemplarz obowiązkowy Lwowskiego Uniwersytetu, zawierający po 300 egzemplarzy każdej naukowej publikacji, z przeznaczeniem na wymianę.

2/ Prenumerata. Corocznie Biblioteka otrzymuje z prenumeraty ok. 500 tytułów czasopism radzieckich i ok. 250 tytułów periodyków zagranicznych. Łącznie z egz. obowiązkowym i wymianą dostaje ok. 10 tys. tytułów.

3/ Kupno. Nabywa się tylko te wydawnictwa bieżące, których Biblioteka nie otrzymuje z egzemplarza obowiązkowego oraz pozycje antykwaryczne. Roczny zakup druków zwartych sięga ok. 20 tys. woluminów.

4/ Wymiana. Biblioteka prowadzi wymianę /wysyłając wydawnictwa Uniwersytetu/ z 400 bibliotekami i instytucjami Związku Radzieckiego oraz 320 instytucjami naukowymi w 42 państwach. W tej liczbie mieści się: 50 uniwersytetów, 25 akademii nauk, 100 towarzystw i zakładów naukowych, 10 największych bibliotek świata, 100 innych bibliotek i muzea. Z wymiany Biblioteka otrzymuje rocznie ok. 4 000 egzemplarzy.

Roczny przyrost druków w Bibliotece sięga 100 000 wol. i jedn.

Opracowanie i katalogi

Oddział Opracowania opracowuje druki zwarte i ciągłe oraz prowadzi katalogi. Oprócz odpowiedniej ilości kartek do katalogów Biblioteki, pisze 2 dodatkowe kartki do każdego druku dla katalogu centralnego w Kijowie. Rocznie opracowuje się łącznie druków zwartych i ciągłych 80 - 90 tys. wol.

Kartki katalogowe sporządzane są wg schematu przyjętego dla wszystkich bibliotek Związku Radzieckiego. Druki z egzemplarza obowiązkowego otrzymują kartki drukowane.

Biblioteka posiada dwa rodzaje katalogów: systematyczne i alfabetyczne.

Do grupy katalogów systematycznych, które prowadzone są wg klasyfikacji dziesiętnej należą:

1/ systematyczny katalog wydawnictw narodowych, uwzględniający druki zwarte ze wszystkich dziedzin wiedzy w języku rosyjskim i ukraińskim, jakie wpłynęły do Biblioteki po 1940 r.;

2/ systematyczny katalog wydawnictwa zagranicznych, które nabyła Biblioteka po 1945 r.;

3/ systematyczny katalog autoreferatów i dysertacji, prowadzony od 1951 r.

Do grupy katalogów alfabetycznych Biblioteki należą:

1/ alfabetyczny katalog wydawnictw narodowych w języku rosyjskim i ukraińskim, które wpłynęły do Biblioteki po roku 1940;

2/ alfabetyczny katalog wydawnictw ciągłych, które wpłynęły do Biblioteki po roku 1940. Składa się z 2 części:

a/ czasopism rosyjskich, ukraińskich i innych narodów ZSRR;

b/ czasopism zagranicznych;

3/ alfabetyczny katalog dysertacji, zawierający prace wykonane na Uniwersytecie Lwowskim po roku 1945;

4/ alfabetyczny katalog wydawnictw narodowych, wykazujący wszystkie druki i wydania, które nadeszły po roku 1940; służy on do użytku służbowego;

5/ alfabetyczny katalog wydawnictw zagranicznych, wykazujący wszystkie druki zwarte i ciągłe, które wpłynęły do Biblioteki przed rokiem 1940; przeznaczony wyłącznie do użytku wewnętrznego;

6/ alfabetyczny katalog wydawnictw seryjnych, które wpłynęły do Biblioteki po roku 1940.

Ponadto Biblioteka prowadzi jeszcze kilka innych katalogów, przeważnie do użytku wewnętrznego, np. zbiorów kartograficznych, programów szkolnych, czasopism narodowych z lat 1917 - 1938 i in.

Magazyny

Wybudowany w 1905 r. gmach Biblioteki posiada 6 pięter magazynowych. Projektowana pojemność magazynów od dawna okazała się niewystarczająca. Maksymalnie zwiększono powierzchnię magazynów przez wykorzysta-

tanie dodatkowych pomieszczeń oraz podwyższenie regałów w górę i dostawienie nowych półek. Nie rozwiązało to jednak trudności. Z konieczności ustawia się książki w dwóch, a nawet trzech rzędach, co znacznie utrudnia realizowanie zamówień. Książki ustawiane są formatami, a w obrębie formatów sygnaturami.

Oddział Magazynów pracuje na dwie zmiany. Jeden magazynier obsługuje dwa piętra magazynowe. Przeciętnie z księgozbioru magazynowego realizuje się dziennie 1 000 - 1 500 zamówień.

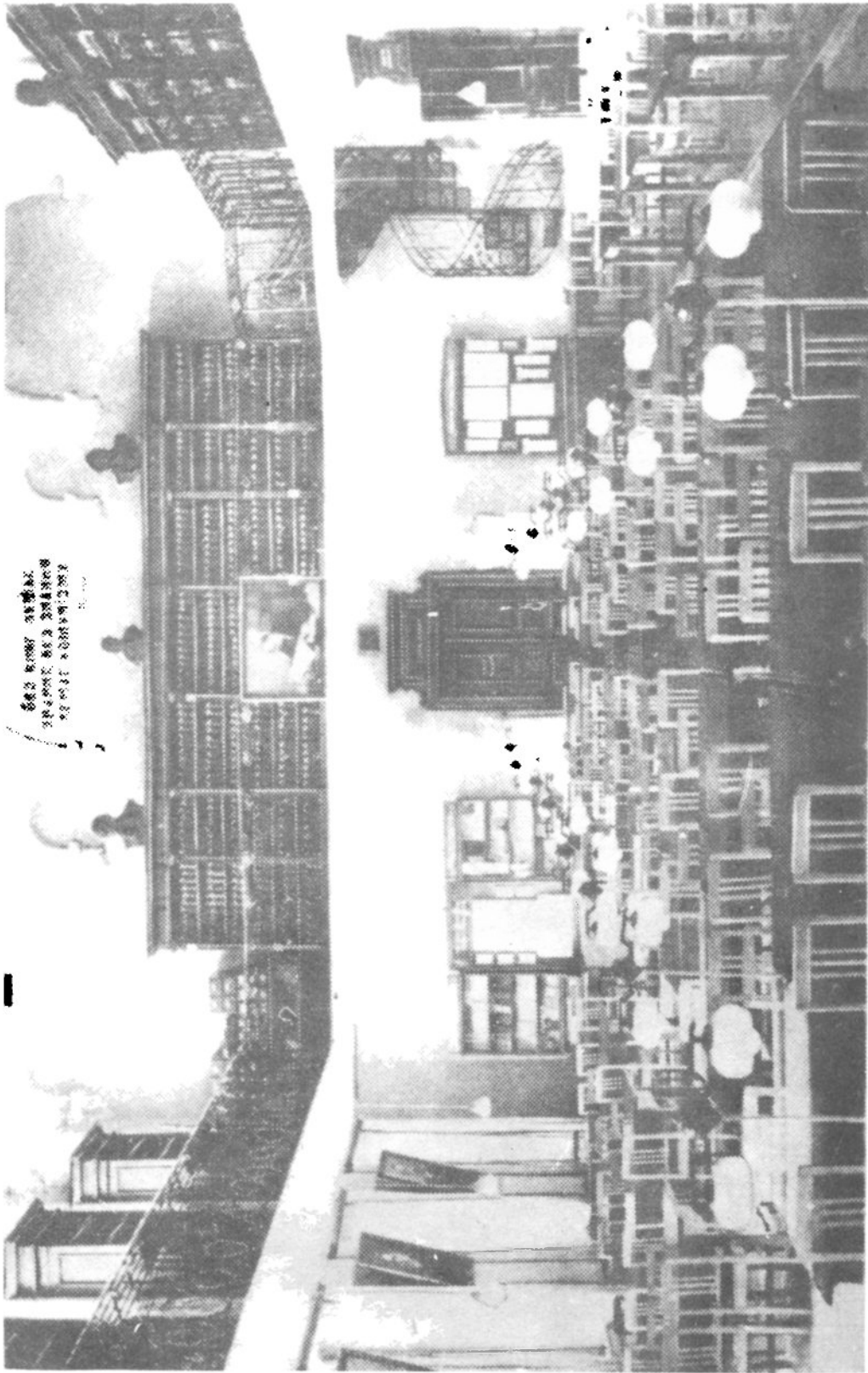
Udostępnianie

Oddział Udostępniania dysponuje 5 czytelniami: Czytelnią Główną, Pracowników Nauki, Aspirantów, Czytelnią im. Iwana Franka i Czytelnią Specjalną oraz Wypożyczalnią Miejscową i Wypożyczalnią Międzybiblioteczną.

1/ Czytelnia Główna. Posiada 280 miejsc. Księgozbiór podręczny wynosi 30 000 woluminów, ułożonych działowo. Prócz dużego wyboru dzieł treści ogólnej i podstawowej literatury z tych dziedzin wiedzy, które wchodzi w program studiów uniwersyteckich, znajduje się tu pełny zestaw dzieł z marksizmu - leninizmu. Wolnym dostępem do półek objęte są tylko niektóre działy księgozbioru podręcznego, tj. encyklopedie, słowniki, bibliografie i informatory oraz dział marksizmu - leninizmu. W czytelni tej udostępnia się również czasopisma. Wybór bieżących czasopism znajduje się na terenie czytelni, a oprócz tego wywieszane są spisy wszystkich tytułów, jakie Biblioteka otrzymuje.

2/ Czytelnia Pracowników Nauki. Posiada tylko 8 miejsc. Księgozbiór podręczny liczy ponad 2 000 wol. i stanowi wybór ważniejszych radzieckich i zagranicznych wydawnictw, w tym przede wszystkim dzieł treści ogólnej. Wykładane są tu również najnowsze numery zagranicznych czasopism naukowych. Wolny dostęp do półek stosuje się tu bez ograniczeń. Czytelnia ta obsługuje wyłącznie profesorów i docentów Uniwersytetu Lwowskiego i innych uczelni. Zamówienia realizuje się ze wszystkich księgozbiorów, poza kolejnością. Pracownicy naukowcy mogą zgłaszać zamówienia wcześniej, osobiście lub telefonicznie.

3/ Czytelnia Aspirantów. Posiada 30 miejsc. Księgozbiór podręczny składa się z radzieckich i zagranicznych naukowych i społeczno - politycznych czasopism. Wykładane są tu również najnowsze numery czasopism o charakterze bibliograficznym.

CZYTELNIA GŁÓWNA

Czytelnia obsługuje aspirantów, asystentów i pracowników technicznych Uczelni.

4/ Czytelnia im. Iwana Franka. Została otwarta w 1956 r., w setną rocznicę urodzin wielkiego pisarza ukraińskiego - Iwana Franka, z którym związana jest historia Uniwersytetu i Biblioteki. Czytelnia posiada 25 miejsc. Zgromadzone w niej zostały wszelkie materiały i dokumenty dotyczące społecznej i naukowej działalności oraz twórczości literackiej I. Franka. Czytelnia ta jest równocześnie salą konferencyjną Biblioteki.

5/ Czytelnia Specjalna. Dysponuje 10 miejscami. Udestępnia się w niej materiały archiwalne i dokumentalne.

We wszystkich czytelniach łącznie notuje się przeciętnie ok. 1 000 odwiedzin i ok. 1 500 zrealizowanych zamówień dziennie. Biblioteka odnotowuje również ok. 100 odwiedzin rocznie pracowników naukowych, przyjeżdżających z bardzo odległych ośrodków Związku Radzieckiego, m.in. z Moskwy, Leningradu, Taszkientu, Alma-Aty i in.

Wypożyczalnia Miejscewa Biblioteki Naukowej w ostatnim roku sprawozdawczym odnotowała 27 987 wszystkich czytelników, w tym 16 015 - czytelników stałych.

Prawo korzystania z wypożyczalni Biblioteki Naukowej mają pracownicy naukowo-dydaktyczni i administracyjni wyższych uczelni Lwowa, osoby spoza uczelni oraz studenci z wyjątkiem studentów I roku, którzy korzystają z wypożyczalni Biblioteki Studenckiej.

Jednorazowo wydaje się: pracownikom naukowo-dydaktycznym - do 20 woluminów, studentom - do 5 wól., pracownikom administracyjnym i osobom spoza Uczelni - do 2 wól.

Na zewnątrz nie wypożycza się czasopism, zbiorów specjalnych, wydawnictw unikalnych oraz tych pozycji, które są w niewielkiej ilości egzemplarzy, a w danym okresie cieszą się dużą poczytnością w czytelniach. Wypożyczalnia miejscowa dysponuje księgozbiorem podręcznym /ponad 20 000 wól./, w którym zgromadzono podręczniki i literaturę naukową, dostosowaną do programów Uczelni.

Wypożyczalnia Międzybiblioteczna utrzymuje kontakt ze 100 największymi bibliotekami Związku Radzieckiego oraz z niektórymi większymi bibliotekami państw socjalistycznych.

Rocznie sprowadza się ok. 1 500 wól., ze swoich zbiorów wysyła ok. 1 000

woluminów. Wypożyczaniem międzybibliotecznym nie są objęte: dysertacje, bieżące czasopisma, informatory, wydawnictwa unikalne oraz dzieła z zakresu sztuki.

Działalność naukowo-informacyjna

Księgozbiór informacyjny zgromadzony w Oddziale Naukowo-Bibliograficznym liczy ponad 10 000 wol.

Biblioteka stosuje różnorodne formy obsługi czytelników w zakresie bibliografii, a także wykonuje prace naukowo-bibliograficzne, związane z dydaktyką i badaniami naukowymi Uczelni. Prowadzi szereg kartotek informacyjnych, spośród których wymienić należy: kartotekę artykułów z czasopism w języku ukraińskim i rosyjskim, odpowiadających profilowi Uczelni, recenzji książek od 1950 r. oraz kartoteki tematyczne /np. "Historia Uniwersytetu Lwowskiego"/.

W zakresie obsługi czytelników Oddział Naukowo-Bibliograficzny wykonuje następujące prace: udziela konsultacji odnośnie metodyki poszukiwań bibliograficznych, przygotowuje na zamówienia czytelników odpowiednie informacje i zestawienia tematyczne, informuje czytelników o najnowszych nabytkach Biblioteki, organizuje pokazy wydawnictw bibliograficznych i dokumentacyjnych.

Działalność dydaktyczna sprowadza się do: konsultacji metodycznych, seminariów bibliograficznych i wykładów biblioteczno-bibliograficznych.

W zakresie działalności wydawniczej Oddział opracowuje i wydaje szereg prac o charakterze bibliograficznym i naukowo-informacyjnym. Do nich należą: "Bibliografia drukowanych prac pracowników naukowych Uniwersytetu Lwowskiego" /od 1945 r./, "Bibliografia prac mineralogicznych Ukrainy" /w Informatorze Mineralogicznym Lwowskiego Geologicznego Towarzystwa Naukowego/, "Biuletyn nabytków krajowych" /mies./, "Biuletyn nabytków zagranicznych" /kwart./, "Wykaz czasopism naukowych otrzymywanych przez Bibliotekę Naukową i inne biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego", Ponadto wydaje się drukowane wykazy tematyczne /nakład 100 - 150 egz./ z okazji większych rocznic politycznych i kulturalnych oraz opracowuje się i wydaje indeksy do wybranych wydawnictw ciągłych.

Oddział Bibliograficzny organizuje również mniejsze wystawy nabytków oraz większe ekspozycje tematyczne, ale wyłącznie o zasięgu bibliotecznym, ponieważ na terenie Uczelni znajduje się Muzeum Uniwersyteckie z własnym personelem, które przygotowuje ekspozycje ogólnouczelniane.

Biblioteka Studencka /Učbova Biblioteka Universitetu/ oraz
biblioteki wydziałowe i zakładowe

Na terenie Uniwersytetu Lwowskiego, oprócz Biblioteki Naukowej, istnieje duża Biblioteka Studencka oraz biblioteki wydziałowe i zakładowe.

Biblioteka Studencka posiada profil pedagogiczny. Swym księgozbiorem i działalnością stara się pomóc pracownikom naukowym Uczelni oraz studentom w procesie dydaktycznym. Księgozbiór liczy ok. 300 000 wol. i zawiera przede wszystkim duży wybór podręczników, literatury wymaganej na poszczególnych kierunkach i latach studiów, literatury społeczno-politycznej, piśmiennictwa z zakresu pedagogiki, dydaktyki i metodyki oraz programów nauczania. Przez tego Biblioteka otrzymuje kilkaset tytułów czasopism krajowych i zagranicznych.

Dla czytelników dostępne są dwa katalogi: alfabetyczny i systematyczny. Biblioteka posiada własną czytelnię ze 150 miejscami i księgozbiorem podręcznym liczącym ponad 20 000 wol., wypożyczalnię miejscową oraz punkt informacyjno-bibliograficzny.

Wypożyczalnia obsługuje zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów. Jednorazowo wydaje się: pracownikom naukowo-dydaktycznym - do 20 wol., studentom I - III roku - do 10 wol., studentom IV - V roku - do 15 wol., innym czytelnikom - do 5 wol.

Dział informacyjno-bibliograficzny prowadzi szereg kartotek i zestawień tematycznych, które są w dużym stopniu wykorzystywane przez czytelników.

Biblioteki znajdujące się przy poszczególnych wydziałach i katedrach Uniwersytetu Lwowskiego posiadają księgozbiór specjalistyczny, dostosowany do procesu naukowo-badawczego i dydaktycznego katedry. Gromadzenie i uzupełnianie zbiorów w wymienionych bibliotekach odbywa się zawsze w porozumieniu z Biblioteką Studencką.

Do artykułu wykorzystane:

- 1/ Jaworski Franciszek: Uniwersytet Lwowski. Wydanie jubileuszowe.
Lwów 1912.
- 2/ Mękarcki Stefan, Berowa Krystyna: Księgozbiór z Honfleur ks. Witolda Kazimierza Czartoryskiego w Lwowskiej Bibliotece Uniwersyteckiej. Lwów 1928.

3/ Lazarenko Evgenij Konstantinovič: 300 let L'vovskogo Universiteta.
L'vov 1961.

4/ Naukova Biblioteka L'vivs'kogo Deržavnogo Universitetu im. Iv. Franka
Korotkyj dovidnik. L'viv 1959.

oraz materiały zebrane podczas pobytu w Bibliotece Naukowej Pańs-
twowego Uniwersytetu im. Iwana Franka we Lwowie.

x x x